

Pöördumine seoses õiglase ülemineku järgmise perioodi käivitamisega

Austatud peaminister
Austatud Vabariigi Valitsuse liikmed

Ida-Virumaa kohalikud omavalitsused, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit ning piirkonna kõrgkoolid pöörduvad Teie poole seoses õiglase ülemineku järgmise perioodi käivitamise ning Ida-Virumaa jätkuva toetamise vajalikkusega.

Esimese perioodi meetmed on olnud oluline samm ülemineku suunal, kuid need ei ole seni viinud piirkonda piisavalt lähemale kestliku ja mitmekesise majandusstruktuuri kujundamisele ega loonud Ida-Virumaa vajadustele vastavas mahus uusi kõrge lisandväärtusega töökohti. Ida-Virumaa õiglane üleminek ei ole veel lõpule jõudnud. Õiglase ülemineku meetmete eesmärk on leevendada majanduse struktuursete muutustega kaasnevaid raskusi eelkõige kaevandus- ja tööstuspiirkondades ning rahvusvaheline praktika, sh [EL CINTRAN projekt](#), näitab, et tegu on pikaajalise protsessiga. Seetõttu tuleb alustatud tegevusi jätkata ja täiendada, et saavutada Eesti õiglase ülemineku eesmärgid.

Ida-Virumaa olukord on jätkuvalt Eesti keskmisest märkimisväärselt keerulisem:

- registreeritud töötuse määr oli 2025. aasta oktoobri lõpu seisuga 10,3%, samal ajal kui Eesti keskmine registreeritud töötuse määr püsis ligikaudu 6,1% juures;
- Ida-Viru maakonna keskmine palk 2025. aasta kolmandas kvartalis moodustas 1653 eurot, samas kui Eesti keskmine palk oli 2075 eurot – see näitab selgelt Ida-Virumaa mahajäämust nii palgataseme kui ka elanike ostujõu osas;
- Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning rahvastikuregistri [andmetel](#) vähenes maakonna elanike arv ajavahemikul 1.01.2023–1.01.2025 131 775 elanikult 128 568 elanikuni, st ligikaudu 3200 inimese võrra. Koos elanikkonna kahanemisega väheneb tööealise elanikkonna osakaal ning süvenevad tööjõupuudus, elanikkonna vananemine ja sotsiaalmajanduslik surve;
- Ida-Virumaa ettevõtete konkurentsivõime on madalam kui Eesti teistes suuremates piirkondades; digitaliseeritus ja automatiseeritus on tagasihoidlik ning tehisaru lahendusi rakendab vaid väike osa ettevõtetest;
- Ida-Virumaal toimub samaaegselt üleminek süsinikuneutraalsele majandusele ja ulatuslik keeleline üleminek, mis muudab piirkonna olukorra keerukamaks ning suurendab vajadust sihipärase ja järjepideva toetuse järele.

Rahandusministeeriumi [andmetel](#) on Õiglase Ülemineku Fondist seni Eestis heaks kiidetud 231 projekti ning toetusotsustega on kaetud 82% fondi mahust. Nende projektide käivitumisel luuakse 2030. aastaks Ida-Virumaale ligikaudu 1300 uut töökohta ning aastatel 2025–2027 lisandub piirkonda üle tuhande kaasaegse töökoha. Samal ajal prognoositakse, et üksnes põlevkivist elektritootmise lõppemise tõttu võib 2035. aastaks sektorist kaduda 400–600 töökohta. Kuigi loodavate töökohtade maht

ületab otseselt ohustatud sektorikohtade arvu, ei kata see piirkonna laiemat väljakutset – struktuurse töötuse, rahvastiku vähenemise ja palgataseme mahajäämuse probleeme püsivad. Ida-Virumaa jõudmine Eesti keskmisele tasemele eeldab hinnanguliselt veel vähemalt 3000–4000 kõrge lisandväärtusega töökohta loomist, lisaks neile, mis kerkivad Õiglase Ülemineku Fondi esimesest perioodist.

Vaatamata tehtud investeeringutele ja senisele fondi toetusele ei ole Ida-Virumaa põhiprobleemid – töökohtade kadu, rahvastiku vähenemine, palgataseme ja ettevõtete konkurentsivõime mahajäämus – oluliselt vähenenud. Selleks, et piirkond ei jääks Eesti majandusarengu piduriks, vaid muutuks rohepöörde ja uue tööstuse veduriks, on vaja jätkuvat sihispärase riiklikku tuge, mis võimaldaks:

- luua märksa suuremas mahus kõrge lisandväärtusega töökohti;
- toetada süstemaatilisemalt ettevõtete innovatsiooni, digitaliseerimist ja tehisaru kasutuselevõttu;
- pakkuda ulatuslikku ümber- ja täiendusõpet, mis vastab rohepöördega kaasnevatele oskusvajadustele.

Sellest tulenevalt peavad Ida-Virumaa kohalikud omavalitsused, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit ning piirkonna kõrgkoolid moodapääsmatuks õiglase ülemineku tegevuste jätkamist EL järgmisel programmiperioodil 2028-2035 ning Ida-Virumaa seadmist sellel perioodil selgesse prioriteeti.

Teise perioodi meetmed peaksid keskenduma:

- suuremahulisele kõrge lisandväärtusega töökohtade loomisele;
- ettevõtete innovatsioonivõimekuse ja tehnoloogilise arengu toetamisele;
- digi- ja tehisaru lahenduste laiemale kasutuselevõtu edendamisele;
- ülikoolide ja kutseõppeasutuste rolli tugevdamisele uute oskuste ja ümberõppe pakkumisel;
- piirkonna rahvastiku hoidmisele ja Ida-Virumaa kui elamis- ja tööpiirkonna ligiõmbavuse kasvatamis.

Ida-Virumaa tulevik ja Eesti terviklik rohe- ning majandusreform sõltuvad sellest, kui järjekindlalt ja süsteemselt jätkub riigi ja Euroopa Liidu tugi järgmiste aastate jooksul. Meie ühine eesmärk on muuta piirkond taas kasvukeskuseks, mis pakub inimestele stabiilseid töökohti, kaasaegseid oskusi ja võimalusi isiklikuks arenguks.

Loodame valitsuse kiiret otsust ning oleme valmis koostööks, et töötada välja järgmise perioodi sisukad meetmed, mis vastavad Ida-Virumaa tegelikele vajadustele ja potentsiaalile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Eve East

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees

Pöördumisele on alla kirjatanud:

Tauno Võhmar
Alutaguse vallavanem

Vallo Reimaa
Jõhvi vallavanem

Max Kaur
Kohtla-Järve linnapea

Dmitri Dmitrijev
Lüganuse vallavanem

Katri Raik
Narva linnapea

Maksim Iljin
Narva-Jõesuu linnapea

Tõnis Kalberg
Sillamäe linnapea